

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 3. An & quando detractio, calumnia, & contumelia sunt peccata
mortalia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

tio personæ præsentis, seu læsio honoris alterius sine justa causa, & auctoritate coram eo facta, sive dictis, sive factis: ut crimen, vel defectum, vel malum pœnæ alteri præsentis obijciendo, ex animo illum inhonorandi, vel ejus imaginem conculcando, ipsum percutiendo, repræsentando aliquid quod honorem illius lædat, ei maledicendo, conviciando, eum illudendo, irridendo, &c.

Q. 3. An & quando detractio, calumnia, & contumelia sunt peccata mortalia?

Resp. I. Hæc tria sunt ex genere suo mortalia contra Justitiam. Ita omnes. Nam 1. ad Rom. 1. detractores, & contumeliosi dicuntur esse digni morte. 2. Per detractiōem, & calumniam proximus iniuste læditur in fama, per contumeliam in honore: quæ sunt bona præstantiora divitiis, & ad quæ proximus Jus habet. Quare hæc tria sunt peccata graviora furto; quod ex genere suo mortale est; nam (ut ait S. Th. 2. 2. q. 73. a. 3.) Peccata, quæ committuntur in proximum, sunt pensanda per se secundum nocumenta, quæ proximo inferuntur. Tanto autem est majus nocumentum, quanto majus bonum demitur.

Dixi, ex genere suo, nam possunt esse venialis culpa 1. Ob defectum sufficientis advertentiæ. 2. Ob levitatem materiæ, ut si narretur levis aliqua alterius imperfectio. Plures tamen ejusdem defectus leves alteri detegere, potest esse

esse mortale: quia possunt tandem collecti lædere graviter bonam existimationem illius. Item cum peccatum convitii, vel contumeliæ, ex animo dicentis dependeat. (inquit S. Thom. q. 72. a. 2. ad 3.) Potest contingere, quòd sit peccatum veniale, si sit leve convitium, non multum hominem debonestans, & proferatur ex aliqua animi levitate, vel ex levi ira absque firmo proposito aliquem debonestandi, puta cum aliquis intendit aliquem per hujusmodi verbum leviter contristare. Porro ad 2. ait: sicut licitum est aliquem verberare, vel in rebus damnificare causâ disciplina, ita etiam causâ disciplina potest aliquis alteri, quem debet corrigere, verbum aliquod conviciosum dicere, & hoc modo Dominus Discipulos vocavit stultos, & Apostolus Galatas insensatos. Et ita excusari possunt plura verba contumeliosa parentum in filios, & Dominorum in servos. Rarò tamen adhibenda sunt verba contumeliosa in correctionibus; quia sæpè potiùs exacerbant, quàm emendant, & subditus facilè putat ea potiùs ex aliqua animi passione, quàm ex charitate proficisci.

Resp. II. Detractio omnis, licèt fiat solùm ex quadam animi levitate, vel loquacitate, & sine intentione lædendi proximum, est ex genere suo mortalis culpa contra justitiam, Prob. 1. ex 1. ad Cor. 6. Neque fures... neque maledici regnum Dei possidebunt. & Jac. 4. Nolite detrahare alterutrum. Qui detrahit fratri... detrahit legi. 2. Quia injusta, ac voluntaria læsio

læsio famæ proximi est gravius peccatum, quàm furtum: nam per eam aufertur fama, quæ est bonum majus divitiis, quæ per furtum auferuntur, juxta illud Prov. 22. *Melius est nomen bonum, quàm divitiæ multæ.* Sed detractio facta ex mera loquacitate, & sine animo lædendi proximum, est læsio famæ proximi injusta, ut patet; nam proximus habet jus, ne ejus fama lædatur ex quocunque sine, ac modo; & est etiam voluntaria saltem indirectè, & implicitè, cum voluntariè dicantur ea, ex quibus per se sequitur læsio famæ proximi: ad mortale autem sufficit voluntarium indirectum. *Si autem proferat ex animi levitate, vel propter causam aliquam non necessariam, non est peccatum mortale, nisi fortè verbum, quod dicitur, sit adeò grave, quod notabiliter famam alicujus lædat: & præcipuè in his, quæ pertinent ad honestatem vitæ; quia hoc ex ipso genere verborum habet rationem peccati mortalis.* ait S. Thom. 2. 2. q. 73. a. 2. Unde tum est obligatio restituendi, ex cap. ult. de Injur. *Nec ignorantia te excusat, si scire debuisti ex facto tuo injuriam verisimiliter posse contingere, vel jacturam.* ibid. Idem dic de contumelia, qua notabiliter honor proximi læditur, etiamsi sine animo lædendi proferatur; quia semper est mortale voluntariè etiam indirectè inferre sine justa causa damnum notabile proximo, ex quovis motivo: inferitur autem voluntariè damnum grave in honore, quoties proferatur aliquid, quod

quod prævideretur, vel prævideri potest aptum esse ad lædendum notabiliter honorem, & contristandum graviter proximum.

Cæterum detractio, quæ fit per libellum famosum, pejor est, cæteris paribus, quam quæ voce fit; quia infamia ad plurimos permanat, & vix potest aboleri. Unde morte punitur, & qui talem libellum spargit, & qui inventum vulgavit. l. un. Cod. de Famoso Libello. Jure etiam Canonico gravissimè prohibetur, tum causa, s. q. 1. tum in Bullis Pii V. & Greg. XIII. Item pejor est, si fiat in aliquam communitatem, capitulum, ordinem religiosum: quia plures læduntur in famâ, & ita damnum majus est.

Resp. III. Ex communi, detractio, & contumelia sunt culpa mortalis, quoties sine justa causa graviter læditur fama, vel honor proximi, licet absque animo graviter lædendi: nam mortale est notabile damnum sine justa causa inferre proximo. Venialis verò, si non graviter lædatur; nam levitas damni excusat à mortali: nisi fiat ex intentione graviter nocendi, vel prævideatur gravem dolorem concitatura proximo.

Graviter autem, vel leviter læditur fama, vel honor pro gravitate, vel levitate materiæ, spectatis omnibus circumstantiis, præsertim personæ læsæ: nam gravitas, vel levitas materiæ hinc præcipuè spectanda est relatè ad personam læsam, & ejus famam: fieri enim po-

test, ut, quod respectu unius est materiale levis, sit gravis respectu alterius, si sit persona magnæ auctoritatis, & famæ valde integræ, aut quæ obligetur ad majorem vitæ sanctitatem: ut si de puero, vel vili famulo dicas, quòd sapementiatur, censetur leve; at si hoc dicas de Episcopo, Sacerdote, Religioso bonæ famæ, vel Laico honorato est grave: nam per hoc graviter læditur fama illorum, cùm ii, qui mentiri consueverunt, parvi fiant, præsertim si ex statu, munere, officio, cæteris virtute præstare debeant. Regula ergo universalis, inquit De Lugo, ad gravitatem detractionis desumenda est ex circumstantiis personæ, defectûs, qui narratur, existimationis, quam persona illa apud homines habet, & similibus, in quibus si grave detrimentum, prudentis arbitrio famæ inferitur, detractio erit gravis: sin minùs, erit levis.

Item contumelia in se levis potest esse gravis respectu personæ, cui inferitur, ut si sit superior, Pater, &c. Imò semper mortalis est, quoties fit ex animo graviter dedecorandi, vel contristandi proximum; nam sola voluntas gravis mali proximo creandi sine justa causa est mortalis. Econtra si convitium absolute, ac in se grave sit, sed propter vilem personarum conditionem, aut morem patrium loquendi, grave esse non censeatur, veniale esse docent multi, qui mortalis non damnant pueros, mulierculas, ac viros infimæ sortis, cùm certis con-

convitiis, ac contumeliis apud plebeios usitatis se laceffunt: quia honor vulium personarum his injuriis non censetur graviter lædi, nec his fides adhibetur. Excipe nisi sit intentio graviter lædendi, vel contristandi, nam hæc mortalis est.

Hinc 1. mortaliter peccat, qui detrahit cum animo notabiliter lædendi famam proximi, vel absque tali animo eam notabiliter lædit, aut dat causam talis læsionis, advertens, vel advertere debens probabiliter ex suo dicto, vel facto tale damnum inferri. *Navar.*

2. Narratio defectus venialis plerumque est solum venialis; quia non solet graviter lædere famam proximi, cum etiam justis sine culpa veniali non vivant, *in multis enim offendimus omnes.* Jac. 3. Est tamen mortale dicere de quibusdam personis in munere, vel statu majorem perfectionem exigente constitutis, v. g. Episcopo, Religioso, &c. quod habeat consuetudinem alicujus peccati venialis, v. g. quod sæpè plus justo bibat, sit vanus, &c. Nam in talibus id censetur magni momenti, & eorum fama multum inde imminuitur, & ideò despiciuntur.

3. Quamvis possit esse solum veniale referre, aut exprobrare defectus naturales, & involuntarios, ut ingenii, corporis, fortunæ, cum hi defectus non sint culpabiles; tamen mortale est, si fama, vel honor inde graviter lædatur, vel si proximus graviter contemnendus sit,

viliórque apud alios reddatur, ut si extra casus exceptos de viro honorato, qui habetur nobilis, dicas esse ignobilem, ejus parentem poenam infamantem subiisse; item si inde grave damnum alteri sequatur; vel si in faciem exprobratur convitiandi causâ, etiam vili personæ, quæ gravem inde moerorem patiatur: nam mortale est sine justa causa contristare graviter proximum, vel grave damnum ei inferre. Ideò per se mortale est narrare defectum occultum natalium, v. g. si dicas de aliquo eum esse illegitimum; nam hoc vilitat hominem, idque molestius ferre solent homines, quàm si de illis referatur grave peccatum.

4. Ex *Navar.* detractio, quæ generalibus nominibus vitiorum tam mortalia, quàm venialia comprehendentibus fit, ut si dicas aliquem esse avarum, iracundum, &c. mortalis est, quando cum damno notabili, aut magno ejus periculo fit, aut coram talibus, qui probabiliter existimari possunt tam maculas mortales, quàm veniales concepturi; nisi de solis venialibus, vel de sola naturæ propensione verba fieri admoneantur: nam alioqui graviter læditur fama,

5. Peccat mortaliter, qui nullum defectum in particulari de proximo detegit, sed solum in genere dicit se de illo aliquid scire, quod nemo de illo facilè suspicaretur, vel quod illum magno pudore afficeret, si diceretur;

item

item si dicas illum non esse eum, qui communiter habetur, &c. Tunc enim graviter læditur fama proximi, & sæpe gravius, quàm si gravis ejus defectus nominatim detegeretur: nam ex hoc obscuro loquendi modo grave aliquid, imò sæpe longè deteriora latere audientes intelligunt, vel suspicantur, quàm fortè re ipsa sint.

6. Quando, ratione conditionis personæ, peccatum aliquod mortale non censetur notabiliter lædere famam, illius revelatio non est mortalis: ut si de milite narres eum duellum commisisse. Vel referas ea delicta de personis, quas scis, se de illis publicè jactare.

7. Irrisio, quæ est species contumeliæ mortalis est, quoties fit ex animo graviter confundendi proximum, vel exprobratur sine causa justa grave peccatum, aut defectus infamis, vel derisus graviter contristatur, aut contemnitur: nam tunc ei grave malum infertur sine causa justa. *Aliquem illudere, vel irridere est eum omnino parvi pendere, & eum tam valem estimare, ut de ejus malo non sit curandum, sed sit quasi pro ludo habendum. Et sic derisio est peccatum mortale. . . & tantò gravius, quanto major reverentia debetur personæ, quæ illuditur.* ait S. Tho. 2. 2. q. 75. a. 2.

Resp. IV. Est mortale detegere alicujus crimen occultum grave non nominando personam, sed solum communitatem ex qua est, quando communitas inde gravem infamiam

passura est, ut Monasterium, Capitulum, &c. Item si de aliqua communitate in genere detrahas, v. g. si dicas de communitate religiosa nullam ibi esse disciplinam, aut de civitate eam esse plenam adulteris, usurariis, &c. graviter peccas, nisi hæc infamia sit publica, ubi hoc dicis: quia tunc gravis infamia injustè inferitur illi communitati, & sic manet obligatio eam reparandi: nam quamvis Congregatio Regularium re ipsa non maculetur ex unius hominis nequitia, sicut nec Apostolorum Collegium ex scelere Judæ; maculatur tamen ejus fama apud homines præsertim simplices & imperfectos.

Resp. V. Est mortale detrahere in re gravi apud unicam personam, & sub secreto, licet putetur non revelatura. *Est communis, teste De Lugo.* quia tunc injustè inferitur proximo grave damnum ablatione bonæ existimationis apud alium, ut patet in judicio temerario, quo quis apud se unum spoliat alterum bona existimatione: perinde enim proximo nocetur, sive in propria sive in aliena mente ingenere tur de eo prava opinio. Et verò diffamatio apud unicum est res per se concitativa gravis molestiæ, ac doloris, ut patet ex difficultate, quam ordinariè homo habet in aperiendo crimine soli confessario, quamvis sciat, hoc sibi salutare esse. Unde vix est vir honestus, qui naturaliter non ferat molestius bonæ famæ amissio.

missionem, apud unum virum gravem, quàm
jacturam sum mæ notabilis pecuniæ.

Resp. VI. Est mortale imponere alteri culpas
veniales falsas, vel veras, sed occultas detege-
re, aut defectus naturales falsos, quando inde
patitur damnum notabile, vel impeditur à
consecutione boni notabilis, vel officii, aut
beneficii, quo dignus est, si hoc prævideri po-
test aut eo animo detegantur; & est obligatio
hæc damna cum fama restituendi, ex cap. *ult.*
de injur. quia tunc injustè datur causa damni
gravis, & jacturæ boni notabilis. Sic Navar-
rus ait, se nôsse virum insignitum, & probum
ab adipiscendo egregio quodam munere im-
peditum per culpas veniales vanitatis, & ira-
cundiæ falsò ei impositas.

*Q. 4. An contumelia, & detractio differant
specie?*

Resp. Aff. Quia per illas proximus diverso
modo, & in diversis specie bonis injustè lædi-
tur. Imò peccata contumeliæ possunt inter
se specie differre, sicut & peccata detractio-
nis, pro diversitate specifica objectorum: sic inju-
sta revelatio adulterii specie differt ab injusta
manifestatione furti. Unde qui uno sermo-
ne de eodem dicit eum commisisse furtum,
adulterium, & homicidium, triplex specie
peccatum detractio-
nis admittit; & qui eun-
dem contumeliosè compellat furem, adu-
lterum, & homicidam tria peccata contumeliæ
admittit